

NORGES VASSDRAGS- OG ELEKTRISITETSVESEN
INFORMERER OM:

KONSESJONSBEHANDLING

**ELEKTRISKE
ANLEGG OG
KRAFTLEIE**

FORORD

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) er tillagt en rekke oppgaver i forbindelse med landets konsesjonslovgivning. Disse oppgavene er fordelt på direktoratene i NVE i samsvar med direktoratets øvrige arbeidsoppgaver.

NVE's konsesjonsbehandling skjer i medhold av følgende lover:

- 1. Lov 14 desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og fast eiendom m.v. (ervertsloven).*
- 2. Lov 14 desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer (reguleringsloven).*
- 3. Lov 15 mars 1940 nr. 3 om vassdragene (vassdragsloven).*
- 4. Lov 19 juni 1969 nr. 65-VII om bygging og drift av elektriske anlegg (elektrisitetsloven).*

NVE behandler også ekspropriasjonssaker for kraftutbyggingsformål med hjemmel i lovene under punktene 2 og 3 og for elektriske anlegg med hjemmel i:

- 5. Lov 23 oktober 1959 om oreigning av fast eiendom.*

Denne brosjyre tar for seg den konsesjonsbehandling og ekspropriasjonsbehandling som foregår ved Elektrisitetsdirektoratet og som gjelder bygging og drift av elektriske anlegg i medhold av sistnevnte to lover, og konsesjonsbehandling for leie av elektrisk kraft i medhold av ervertsloven.

Elektrisitetsdirektoratet benytter i nødvendig grad all fagkunnskap innen NVE ved behandling av konsesjons- og ekspropriasjonssaker.

I annen brosjyre er det redegjort for konsesjonsbehandling ved vassdragsutbygging i medhold av ervertsloven, reguleringsloven og vassdragsloven. Behandlingen av disse konsesjonssaker foregår ved Vassdragsdirektoratet.

NVE – INFORMASJONSKONTORET
NOVEMBER 1981

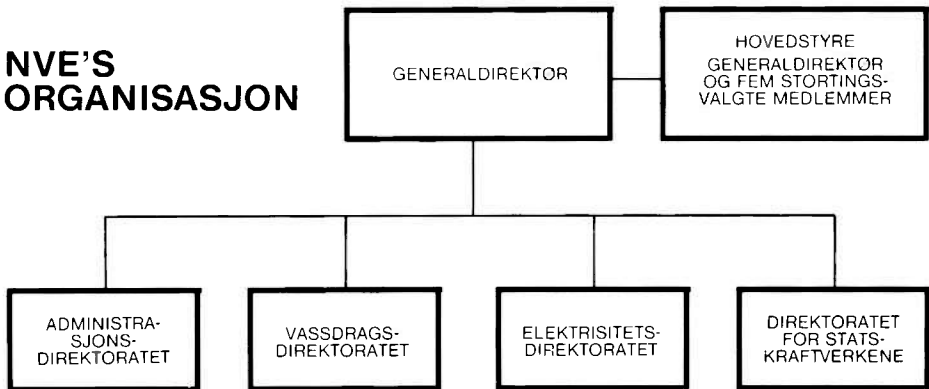
INNLEDNING

Norges vassdrags- og elektrisitetvesen (NVE) er ved instruks for etaten og ved spesielle fullmakter fra Olje- og energidepartementet pålagt:

- å behandle søknader og gi konsesjon på elektriske anlegg med høy spenning (over 1000 volt vekselstrøm og 1500 volt likestrøm),
- å behandle søknader om og gi ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for elektriske anlegg,
- å behandle søknader om kraftleiekonsesjoner og gi konsesjon for leie av inntil 20.000 kW. For større kraftmengder gis innstilling til departementet.

NVE er delt i 4 direktorater: Administrasjonsdirektoratet, Vassdragsdirektoratet, Elektrisitetdirektoratet og Direktoratet for statskraftverkene.

NVE'S ORGANISASJON

Det er Elektrisitetdirektoratet som behandler de foran nevnte konsesjons- og ekspropriasjonsaker. Behandlingen er der lagt til Konsesjons- og tilsynsavdelingen og skjer i nært samarbeid med Elektrisitetsavdelingen og Organisasjons- og stønadsavdelingen.

Elektrisitetdirektoratet behandler dessuten generelt spørsmål om opplegget for og oppfølgingen av landets elektrisitetspolitik. Spesielt kan nevnes: Koordineringen av og oversikt over kraftkildenes utnyttelse, produksjon, overføring og distribusjon. Etterspørselsprog-

noser. Generelle samkjørings-spørsmål. Generell planlegging av elektrisitetsforsyningssystemet. Planlegging og overvåking av elektrisitetsforsyningens rasjonalisering, teknisk og organisasjonsmessig. Økonomiske spørsmål i forbindelse med landets elektrisitetsutbygging, finansieringssaker. Beredskapsplanlegging. Forskrifter for og tilsyn med elektriske anlegg.

Direktoratet for statskraftverkene planlegger, bygger og driver

statens kraftverk, kraftledninger og transformatorstasjoner. Før Direktoratet for statskraftverkene kan bygge elektriske anlegg, må det be om at de nødvendige vedtak om bygging og drift og ekspropriasjon av grunn og rettigheter for anleggene blir gjort. Elektrisitetsdirektoratet behandler anmodningen. Behandlingen skjer etter de samme retningslinjer som gjelder for behandlingen av søknader fra andre elektrisitetsverk.

LOVER

Elektrisitetsloven.

Konsesjoner (tillatelser) for elektriske anlegg blir gitt i medhold av Lov 19 juni 1969, nr. 65-VII om bygging og drift av elektriske anlegg (elektrisitetsloven). Etter grunnreglene i loven fastlegges hvem som skal ha konsesjon på anlegg for produksjon, overføring og fordeling av elektrisk kraft. Det kan fastsettes bestemmelser om byggingen av anlegget, om tidspunktet for det, om anleggets utførelse, vedlikehold og drift. Det skal tas hensyn til om anlegget vil føre til en rasjonell elektrisitetsforsyning,

og om nødvendig fastsettes vilkår om det. Det kan videre fastsettes avgifter til stat, kommuner eller fylkeskommuner. Slik avgift er hittil fastsatt bare i særtilfelle. Ellers kan det oppstilles slike vilkår som er nødvendige av almenne hensyn eller hensyn til private interesser som blir skadelidende.

Konsesjon gis som anleggs-konsesjon for spesifiserte anlegg eller som områdekonsesjon, som er en generell tillatelse til å bygge og drive anlegg med spenning opp til det lokale fordelingsnetts spenning innenfor et avgrenset område.

Oreigningsloven.

Ekspropriasjonstillatelser for elektriske anlegg blir gitt i medhold av Lov 23 oktober 1959 om oreigning av fast eiendom (oreigningsloven).

Denne loven gir hjemmel for tvungen avståelse av grunn og rettigheter for elektriske anlegg. Den tjener derfor som et supplement til elektrisitetsloven, som selv ikke har slik hjemmel. Søknader om tillatelser til elektriske anlegg etter elektrisitetsloven og oreigningsloven behandles som regel under ett og slik at saksbehandlingen dekker kravene i begge lovene.

Ervervsloven.

Kraftleiekonsesjon blir gitt i medhold av Lov 14 desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. (ervervsloven).

Oppsummering.

For vannkraftverk kreves det konsesjon både etter vassdragslovene og elektrisitetsloven.

For varmekraftverk kreves det konsesjon etter elektrisitetsloven og eventuelt også tillatelse etter oreigningsloven.

For kraftledninger, transformatorstasjoner, koplingsstasjoner og andre elektriske anlegg med høy spenning kreves konsesjon etter elektrisitetsloven og eventuelt tillatelse etter oreigningsloven.

For leie av mer enn 500 kW til eget bruk trenger andre enn staten, kommuner og fylkeskommuner konsesjon etter ervervsloven.

I tillegg til nevnte konsesjoner kommer tillatelser etter det øvrige lovverk, som behandles av andre myndigheter.

SAKSBEHANDLING KONSESJONER OG EKSPROPRIASJONSTILLATELSER

Tre trinn fram til ferdig anlegg:

Planlegging. Forberedelse av konsesjonssøknad.

I planleggingsfasen foregår det et aktivt samarbeid mellom konsesjonssøkeren og de berørte interessegrupper og grunneierne. Søkeren tar kontakt med planleggingsinstansene i kommuner og fylker, faginstanser som representerer næringene og med institusjoner og foreninger som ivaretar almenhetens interesser. De forskjellige avdelingene i Elektrisitetsdirektoratet gir råd om innpassing i kraftforsyningssystemet og organisasjonsforhold, finansiering m.v. Slike råd er ikke bindende for avgjørelsen av konsesjonssøknaden som følger etter planleggingen.

Søknaden.

Søknad om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse sendes NVE-Elektrisitetsdirektoratet. Søknaden må i hovedtrekkene inneholde følgende opplysninger:

Hva det søkes om (tekniske data), begrunnelse, forarbeider, beskrivelse av anlegget og planlegg, innvirkning på almene interesser, næringsinteresser og private interesser.

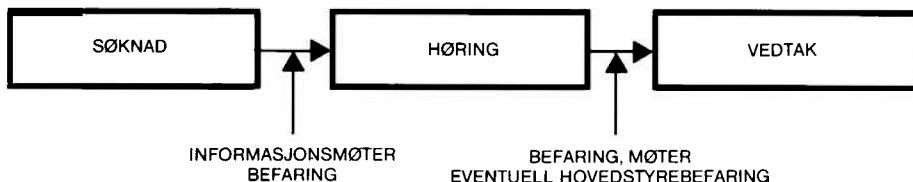
Som vedlegg til søknaden skal det innsendes kart med steds- eller traséangivelse, tegninger av anlegget og omkostningsoverslag. Videre må det sendes med oppstilling over gårds- og bruksnummer og grunneiere og andre rettighetshavere dersom det er nødvendig med ekspropriasjon.

Elektrisitetsdirektoratet har gitt ut «Retningslinjer for konsesjons- og ekspropriasjonssøknader» til veiledning for søkere og andre interesserte. Direktoratet tar stilling til om søknaden er utførlig nok og kan be om ny søknad eller tilleggsopplysninger før den sendes ut til høring. Søknaden kan også holdes igjen og sendes ut til høring samtidig med andre beslektede søknader dersom det er

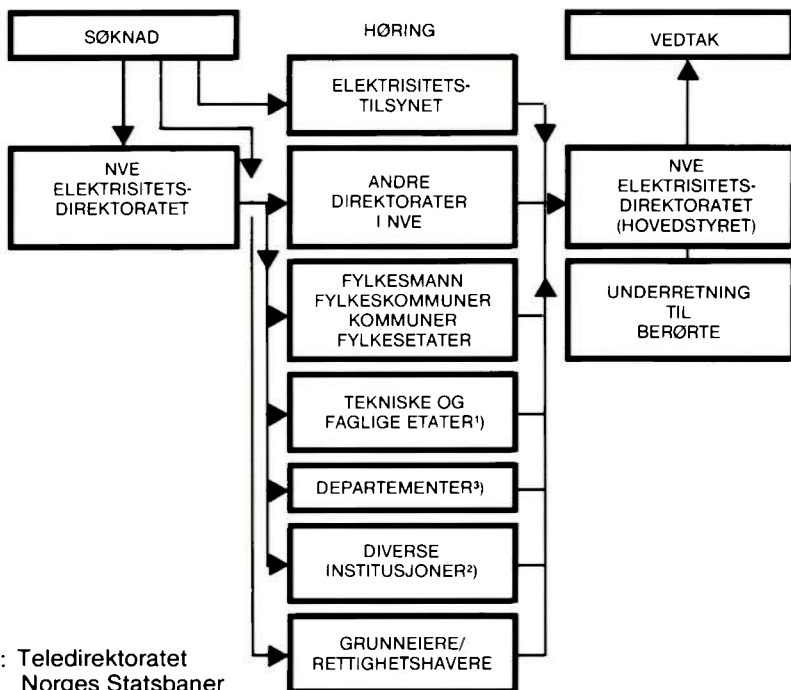
nødvendig å se sakene i sammenheng. Ved kraftanlegg som krever konsesjon både etter elektrisitetsloven og vassdragslovene, koordineres Elektrisitetsdirektoratets høring med Vassdragsdirektoratets så langt råd er.

(Høring: I denne sammenheng det å sende en sak til berørte instanser og gi dem høve til å uttale seg.)

Konsesjons- og ekspropriasjonsbehandling:

Rutine for behandling av søknad om tillatelse til bygging og drift av elektriske anlegg iht. lov 19 juni 1969 nr. 65-VII og ekspropriasjonstillatelse i hht. lov 23 oktober 1959.

1): Teledirektoratet
Norges Statsbaner
Luftfartsverket
Kystdirektoratet
Kraftforsyningens Sivilforsvar (orientering)
Berørte elektrisitetsverk m.v.

2): Avhengig av hvilke interesser som berøres:
Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk
Norsk Ornitologisk Forening
Den arkeologiske myndighet i vedkommende distrikt
Lokalforeningen av Norges Naturvernforbund
Det interkommunale friluftsråd
Norske Turistforeningers Forbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norske Reindriftsamers Landsforbund

3): Orientering

Høring. Offentlighetens og publikums medvirkning i avgjørelser.

Søknaden blir av Elektrisitetsdirektoratet, Konesjons- og tilsynsavdelingen sendt følgende institusjoner til uttalelse (eller orientering) såfremt deres interesser berøres av omsøkte anlegg:

Fylkeskommunen og
kommunestyret
Fylkeslandbruksstyret
Fylkesfriluftsnemnda
Reindriftsagronomen
Vegsjefen i fylket

} Via fylkesmannen

Teledirektoratet
Norges Statsbaner
Lufftartsverket
Kystdirektoratet
Kraftforsyningens Sivilforsvar
(orientering)
Miljøverndepartementet
(orientering og eventuell uttalelse).

Avhengig av hvilke interesser som berøres av anlegget kan det dessuten bli nødvendig å be om uttalelse fra:

Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk
Norsk Ornitologisk Forening
Den arkeologiske myndighet i vedkommende distrikt
Lokalforeningen av Norges Naturvernforbund
Det interkommunale friluftsråd

I de tilfelle hvor vedkommende institusjons interessefelt blir i særlig grad berørt, innhentes uttalelse fra:

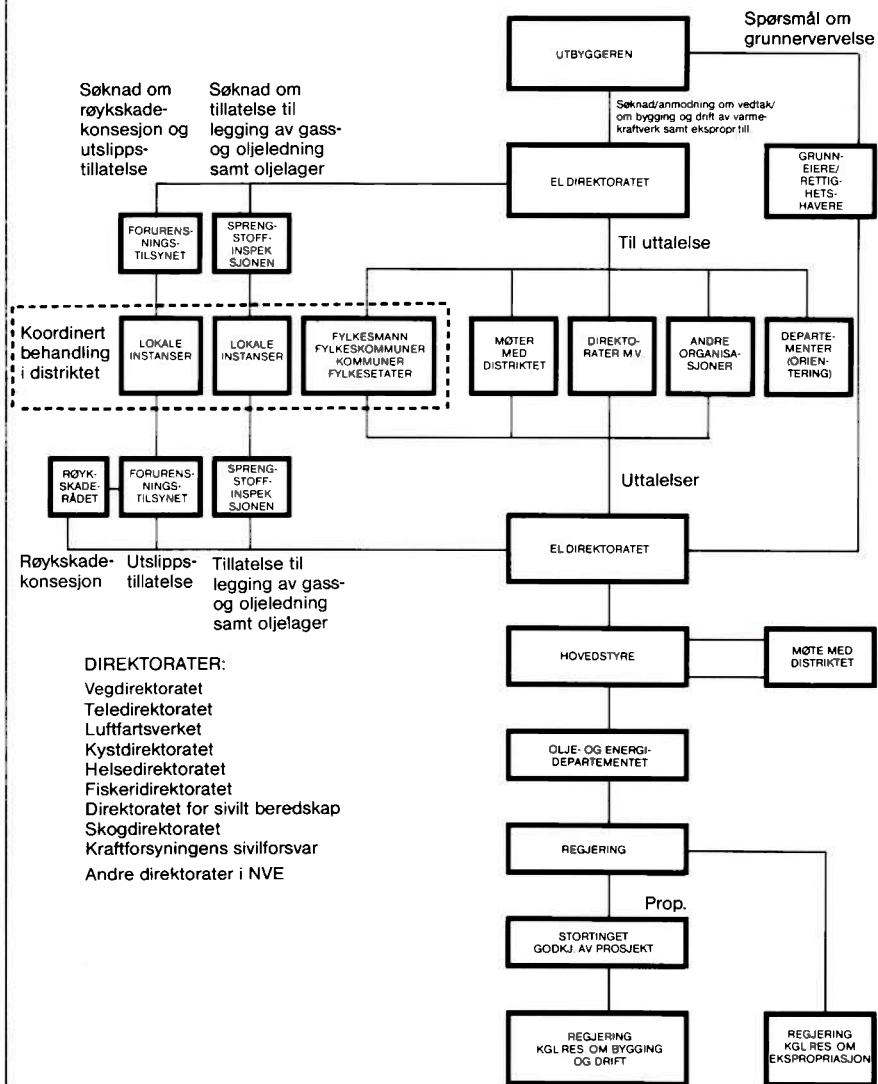
Norske Turistforeningers Forbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norske Reindriftsamers Landsforbund

Dessuten blir søknaden behandlet internt i NVE av Elektrisitetsavdelingen og Organisasjons- og stønadsavdelingen i Elektrisitetsdirektoratet, Elektrisitetsstilsynet i vedkommende distrikt og av Natur- og landskapsavdelingen i Vassdragsdirektoratet. Ellers utnyttes fagkunnskapen i NVE ut fra behovet i hver enkelt sak.

Grupper og enkeltpersoner som vil virke inn på avgjørelsen i konsesjonssaker må gå til den eller de av instansene som er nevnt og som best ivaretar vedkommendes interesser.

I ekspropriasjonssaker er det lovbestemt at de enkelte grunneiere/rettighetshavere skal få høve til å uttale seg. Av praktiske grunner er det vanlig at søkeren ber om disse uttalelser og sender dem samlet til Elektrisitetsdirektoratet.

Saksbehandling av søknad/anmodning om bygging og drift samt ekspropriasjonstillatelse/vedtak for større varmekraftverk (gass/olje/kullkraftverk).

Informasjonsmøter.

Under behandling av større konsesjons- og ekspropriasjonssaker holder Elektrisitetsdirektoratet informasjonsmøter i distriktet samtidig som sakene sendes ut til høring. Av praktiske grunner er møtene begrenset til representanter for de institusjoner som blir bedt om uttalelse.

Befaringer.

I samband med informasjonsmøter blir det ofte lagt opp til en befaring av sted eller trasé for det anlegget det er søkt om.

Når uttalelsene fra de forskjellige instanser er kommet inn, er det ofte nødvendig med ny befaring, og da blir alle berørte bedt om å delta.

Dersom det er NVE's hovedstyre som treffer avgjørelsen, har dette som regel egen befaring og møte med representanter fra distriktet.

Alternative traséer eller anleggssteder.

Det kan ofte være nødvendig å be søkeren foreta mindre justeringer av traséen eller anleggsstedet. Dette krever ikke ny behandling i alle instanser.

I enkelte tilfelle må Elektrisitetsdirektoratet be søkeren om å legge frem helt nye alternativer til det som det er søkt om. Slike alternativer må ut til ny høring i de berørte instanser.

Helhetsvurdering.

Konsesjonssøknader behandles etter grunnreglene i elektrisitetslovens § 3. Det skal tas hensyn til distriktets behov for elektrisk kraft og om anlegget vil føre til en rasjonell elektrisitetsforsyning, dvs. såvel teknisk som organisasjonsmessig. Det fastsettes vilkår om dette. Tidspunktet for bygging av anlegget blir fastlagt etter en vurdering av behovet og kostnadene i forhold til andre måter å dekke behovet på. Videre blir anleggets dimensjoner vurdert og fastlagt. Ved vurdering av trasé eller sted for anlegget blir det tatt hensyn til almenhetens og private interesser som en er gjort kjent med ved søknaden og uttalelser under høringen, og det blir stilt nødvendige vilkår. Det blir lagt vekt på at anlegget får en best mulig landskapsarkitektonisk utforming og tilpassing til omgivelsene. Eventuelle krav eller forslag om avgifter til stat, kommuner eller fylkeskommuner må vurderes.

Søknader om ekspropriasjonstillatelse behandles etter bestemmelsene i oreigningsloven. Forholdet til hver enkelt grunneier og rettighetshaver som har innvendinger mot anlegget, må vurderes spesielt. Dette kommer i tillegg til den behandling som er felles for konsesjons- og ekspropriasjonssøknader.

I ekspropriasjonssaker utarbeider Konsesjons- og tilsynsavdelingen en innstilling i form av en faglig rapport hvor søknaden og

alle uttalelser og øvrige opplysninger av betydning for avgjørelsen er referert. I forbindelse med innstillingen holdes det nødvendige møter og befaringer i distriktet for å avklare saken. Saken avgjøres til slutt etter en helhetsvurdering, hvor fordelene for elektrisitetsforsyningen veies mot ulemperne for grunneiere og rettighetshavere, næringsinteresser og almenhetens interesser. Det er et hovedkrav at vedtak ikke kan gjøres uten at det må regnes med at inngrepet uten tvil er mer til gagn enn skade.

Avgjørelse.

Elektrisitetsdirektoratet treffer avgjørelse i de fleste saker på grunnlag av Konesjons- og tilsynsavdelingens innstilling.

Saker av stor rekkevidde og hvor det rår sterkt motstridende interesser legger Elektrisitetsdirektoratet frem for Hovedstyret til avgjørelse.

En sak kan være av slik art at Hovedstyret, i stedet for å treffe avgjørelse, gir tilråding til Olje- og energidepartementet. Departementet treffer da videre beslutning i saken.

Avgjørelsen utformes i følgende dokumenter:

- Anleggskonesjon for elektriske anlegg.
- Områdekonesjon for elektriske anlegg.
- Ekspropriasjonstillatelse.

Tilsvarende avgjørelser om statens elektriske anlegg kalles:

- Vedtak om bygging og drift.
- Ekspropriasjonsvedtak.

Underretning.

Elektrisitetsdirektoratet underretter søkeren om avgjørelsen. Kopi av vedtaket sendes til fylkesmannen og kommunen og de tekniske etater som har uttalt seg, dessuten til Miljøverndepartementet og til de offentlige og private institusjoner som har uttalt seg og som vedtaket kan ha spesiell interesse for.

Søkeren blir bedt om å underrette grunneiere og rettighetshavere om avgjørelse i ekspropriasjonssaker og om adgangen etter forvaltningsloven til å klage på vedtaket.

Klager.

Med hensyn til eventuell klage på avgjørelsen i sakene, gjelder forvaltningslovens regler. Olje- og energidepartementet er klageinstans når NVE treffer avgjørelsen.

SAKSBEHANDLING KRAFTLEIEKONSESJONER, ERVERVSLOVEN KAP. IV OG V

Konsesjonsplikt.

Andre enn staten, kommuner og fylkeskommuner må ifølge ervervsloven ha konsesjon på leie av mer enn 1000 kW (maksimal effekt) til eget bruk. Ved kgl. res. av 20. 8. 1971 er konsesjonsgrensen satt ned til 500 kW.

Formidligskraft, dvs. kraft som erverves for viderelevering til andre, er således ikke konsesjonspliktig. Dette gjelder all slags kraft, både fastkraft og tilfeldig kraft. Konsesjon er imidlertid ikke nødvendig ved rent tilfeldige eller midlertidige kraftleveringer. Hvorvidt leveringen er av en slik art, skal avgjøres av Olje- og energidepartementet. Det er i det alt vesentlige industribedrifter som har søkt om og fått kraftleiekonsesjon. Etter den praksis som følges for tiden er det ikke nødvendig for private skoler og sykehus o.l. med konsesjon.

Formål.

Bestemmelsene om kraftleie er ment å skulle være et nødvendig tillegg til lovens regler om erverv av vannfall. De har til oppgave å sørge for en rimelig fordeling av kraften. Konsesjonsplikten har i praksis også vært benyttet som grunnlag for en viss industriell

regulering. Loven gir således adgang til å fastsette at kraften ikke må anvendes til bestemte arter av industri.

Melding.

Både kraftleverandøren og erververen skal snarest mulig og senest innen 3 måneder etter avtaleinngåelsen sende melding til myndighetene i de tilfelle det dreier seg om konsesjonspliktig kraft. Melding skal også gis når partene er i tvil om ervervet er konsesjonspliktig. Etter avtale med departementet skal meldinger sendes NVE-Elektrisitetsdirektoratet.

Søknaden.

Søknad skal etter ervervsloven sendes inn snarest mulig og senest innen 3 måneder etter kraftleveringens begynnelse. Søkerens organisasjonsform og virksomhet må fremgå. Likeledes skal det gis opplysninger om søkerens aktuelle kraftforbruk og den kraftmengde det søkes konsesjon for angitt i kW (maksimal effekt) og kWh pr. år. I den forbindelse må det opplyses hvem som står som kraftleverandør og hva slags kraft det gjelder, om det er

fastkraft eller tilføydig kraft. Vilkår-
ene for kraftleveringen må angi
om det er tariffmessig eller kon-
traktsmessig kraft. Hvis det er inn-
gått kraftleiekontrakt, skal kopi av
denne sendes inn i forbindelse
med søknaden. Det skal likeledes
gis opplysninger om ledelsen av
selskapet og om eiendomsretten
til grunnkapitalen med erklæring
fra styret om at de opplysninger
som gis om dette er uttømmende
og dekker det reelle forhold, jfr.
lovens § 24 annet ledd. Hvis det
er behov for ytterligere opplysnin-
ger fra søkeren vil slike kunne for-
langes.

Høring.

I samsvar med erversloven får
fylkesmannen, fylkeskommunen
og kommunestyret i den kom-
mune hvor bedriften ligger, søk-
naden til uttalelse. Søknader fra
nye bedrifter eller bedrifter under
etablering blir etter avtale forelagt
Industridepartementet før avgjør-
else. Det samme gjelder søknad-
er fra bedrifter innen skogindu-
strien. Hvis søknaden også be-
rører andre, blir uttalelse fra disse
innhentet.

Avgjørelse.

Så snart saken er ferdig forberedt
av Elektrisitetsdirektoratet gir,
eventuelt etter hovedstyrebe-
handling, NVE tilråding til Olje- og
energidepartementet. Dette gjel-
der hvis søknaden sammenholdt
med tidligere konsesjoner gjelder
mer enn 20.000 kW. Som bilag til
tilrådingen følger forslag til conse-

sjonsvilkår. I disse tilfelle gis kon-
sesjon ved kongelig resolusjon
etter forslag fra departementet.

Hvis saken derimot gjelder
kraftmengder på tilsammen
20.000 kW eller mindre, blir søk-
naden avgjort av NVE etter be-
myndigelse fra Olje- og energi-
departementet.

Avgjørelse treffes som regel av
Elektrisitetsdirektoratet etter full-
makt på grunnlag av Konsesjons-
og tilsynsavdelingens innstilling.
Avgjørelsen skjer etter en samlet
vurdering. I den forbindelse vil det
kunne være aktuelt å trekke inn
også andre direktorater i NVE.
Som ledd i vurderingen vil det
omsøkte kraftkvantum måtte ses i
sammenheng med de kraftbalan-
ser som utarbeides ved Elektrisi-
tetsdirektoratet.

Avgift.

Enhver kraftleiekonsesjon vil
inneholde en rekke standardvil-
kår, blant disse vilkår om en årlig
avgift etter erversloven. Denne
fastsettes normalt til kr. 1,50 pr.
kW til staten av den kraft som
gjennomsnittlig brukes. Hvis det
gjelder konsesjon til en bedrift
hvor det forutsettes at det oppar-
beides et byliknende samfunn,
har avgiften vært fastsatt til kr. 1,-
pr. kW til stat og kr. 1,- pr. kW til
kommuner. Avgiften som oppkre-
ves av NVE forfaller til betaling pr.
31. 12. hvert år. Når det gjelder til-
feldig kraft til elektrokjeler har av-
gift ikke vært pålagt.

